Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
GIOVANNIHO PITRUZZELLY
přednesené dne 21. listopadu 2019[1]

Věc C-584/18

D. Z.
proti
Blue Air – Airline Management Solutions SRL a další

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Eparchiako Dikastirio Larnakas (okresní soud v Larnace, Kypr)]

„Řízení o předběžné otázce – Kontroly na hranicích, azyl a přistěhovalectví – Překročení vnějších hranic členských států – Rozhodnutí č. 565/2014/EU – Přímý účinek – Nařízení č. 261/2004 – Odepření nástupu na palubu – Pojem – Pochybení při posouzení dostatečnosti cestovních dokladů – Ustanovení omezující odpovědnost leteckého dopravce“

1. V rámci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, která je předmětem tohoto stanoviska, předkládá Eparchiako Dikastirio Larnakas (okresní soud v Larnace, Kypr) Soudnímu dvoru pět předběžných otázek týkajících se výkladu rozhodnutí č. 565/2014[2] a nařízení č. 261/2004[3]. Tyto otázky vyvstaly ve sporu mezi D. Z. a společností Blue Air – Airline Management Solutions S. R. L. (dále jen „Blue Air“), který se týká odmítnutí této společnosti nechat D. Z. nastoupit na palubu letu z Larnaky (Kypr) do Bukurešti (Rumunsko).

Právní rámec

2. V souladu s čl. 4 odst. 1 Aktu o podmínkách přistoupení Bulharské republiky a Rumunska a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie[4], bylo Rumunsko od 1. ledna 2007, tedy data jeho přistoupení k Unii, povinno podřídit vízové povinnosti státní příslušníky třetích zemí uvedených na seznamu v příloze I nařízení č. 539/2001[5]. Podle odstavce 2 tohoto článku jsou ustanovení schengenského *acquis* o podmínkách a kritériích pro vydávání jednotných víz, jakož i ustanovení o vzájemném uznávání víz a o rovnocennosti povolení k pobytu pro Rumunsko závazná ode dne přistoupení, ačkoli se nepoužijí, dokud nebude přijato rozhodnutí Rady za tímto účelem. Rumunsko je tedy povinno vydávat národní víza ke vstupu na své území nebo k průjezdu přes ně státním

1 – Původní jazyk: italština.

2 – Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 565/2014/EU ze dne 15. května 2014, kterým se zavádí zjednodušený režim kontrol osob na vnějších hranicích vycházející z jednostranného uznávání některých dokladů Bulharskem, Chorvatskem, Kyprem a Rumunskem za rovnocenné jejich národním vízům za účelem průjezdu přes jejich území nebo zamýšlených pobytů na jejich území, jejichž doba trvání během jakéhokoli období 180 dnů nepřekročí 90 dnů, a kterým se zrušují rozhodnutí č. 895/2006/ES a č. 582/2008/ES (Úř. věst. 2014, L 157, s. 23).

3 – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91 (Úř. věst. 2004, L 46, s. 1; Zvl. vyd. 07/08, s. 10).

4 – Úř. věst. 2005, L 157, s. 203.

5 – Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. března 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni (Úř. věst. 2001, L 81, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 65). Nařízení č. 539/2001 bylo od 17. prosince 2018 nahrazeno nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806 ze dne 14. listopadu 2018 (Úř. věst. 2018, L 303, s. 39).

příslušníkům třetích zemí, kteří jsou držiteli jednotného víza nebo dlouhodobého víza nebo povolení k pobytu vydaného členským státem plně uplatňujícím schengenské *acquis* nebo obdobných dokladů vydaných Kyprem, Bulharskem nebo Chorvatskem, které stejně jako Rumunsko dosud nejsou součástí schengenského prostoru. Aby se předešlo nepřiměřené administrativní zátěži pro Rumunsko a členské státy, které přistoupily k Unii od 1. května 2004, ve fázi předcházející jejich přistoupení k schengenskému prostoru, byla přijata rozhodnutí č. 895/2006 [6], č. 582/2008 [7] a nejnověji rozhodnutí č. 565/2014, které zrušilo první dvě rozhodnutí a týká se pouze Rumunska, Bulharska, Kypru a Chorvatska.

3. Na základě článku 1 rozhodnutí č. 565/2014, uplatňovaného Kyprem a Rumunskem v době rozhodné z hlediska skutečností sporu v původním řízení, „se zavádí zjednodušený režim kontrol osob na vnějších hranicích umožňující Bulharsku, Chorvatsku, Kypru a Rumunsku jednostranně uznávat za rovnocenné jejich národním vízům za účelem průjezdu přes jejich území nebo zamýšlených pobytů na jejich území, jejichž doba trvání během jakéhokoli období 180 dnů nepřekročí 90 dnů, doklady uvedené v čl. 2 odst. 1 a článku 3 tohoto rozhodnutí vydané státním příslušníkům třetích států, kteří podléhají vízové povinnosti podle nařízení [...] č. 539/2001“.

4. Podle čl. 2 odst. 1 rozhodnutí č. 565/2014 mohou Bulharsko, Chorvatsko, Kypr a Rumunsko považovat za rovnocenné svým národním vízům, bez ohledu na státní příslušnost jejich držitelů, doklady uvedené v písmenech a) až c) tohoto odstavce, vydané členskými státy, které plně uplatňují schengenské *acquis*. V souladu s odstavcem 3 tohoto článku, rozhodnou-li se Bulharsko, Chorvatsko, Kypr nebo Rumunsko uplatňovat rozhodnutí č. 565/2014, „uznají všechny doklady uvedené v odstavcích 1 a 2 bez ohledu na členský stát, který doklad vydal, pokud nejsou připojeny k cestovním dokladům, které neuznávají, nebo k cestovním dokladům vydaným třetí zemí, s níž nemají diplomatické styky“.

5. Podle čl. 3 odst. 1 rozhodnutí č. 565/2014 „[r]ozhodnou-li se Bulharsko, Chorvatsko, Kypr nebo Rumunsko uplatňovat článek 2, smí [uznávat za rovnocenná svým národním vízům]“ víza a povolení uvedená v písmenech a) a b) tohoto odstavce, vydaná těmito členskými státy, pokud nejsou připojena k cestovním dokladům, které tyto členské státy neuznávají, nebo k cestovním dokladům vydaným třetí zemí, s níž nemají diplomatické styky. Odstavec 2 tohoto článku upřesňuje, že doklady vydané Kyprem, které smějí být uznávány, jsou uvedeny v příloze III rozhodnutí č. 565/2014.

6. V souladu s čl. 5 prvním pododstavcem rozhodnutí č. 565/2014, „[p]okud se Bulharsko, Chorvatsko, Kypr a Rumunsko rozhodnou uplatňovat toto rozhodnutí, oznámí to Komisi do dvaceti pracovních dní od jeho vstupu v platnost. Komise zveřejní informace sdělené těmito členskými státy v *Úředním věstníku Evropské unie*“. Dne 6. září 2014 Komise v souladu s čl. 5 prvním pododstavcem rozhodnutí č. 565/2014 zveřejnila v Úředním věstníku následující informaci týkající se Rumunska: „Rumunsko uplatňuje rozhodnutí č. 565/2014/EU a podle jeho článku 3 uznává za rovnocenná rumunským vízům národní víza a povolení k pobytu vydaná Bulharskem, Kyprem a Chorvatskem, která jsou uvedena v přílohách I, II a III“ [8].

7. Podle čl. 1 odst. 1 nařízení č. 539/2001 jsou státní příslušníci třetích zemí uvedených na seznamu v příloze I tohoto nařízení povinni mít při překračování vnějších hranic členských států vízum. Kazachstán je zahrnut v tomto seznamu.

6 – Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 895/2006 ze dne 14. června 2006, kterým se zavádí zjednodušený režim kontrol osob na vnějších hranicích vycházející z jednostranného uznávání některých dokladů Českou republikou, Estonskem, Kyprem, Lotyšskem, Litvou, Maďarskem, Maltou, Polskem, Slovinskem a Slovenskem za rovnocenné jejich národním vízům za účelem průjezdu přes jejich území.

7 – Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 582/2008/ES ze dne 17. června 2008, kterým se zavádí zjednodušený režim kontrol osob na vnějších hranicích vycházející z jednostranného uznávání některých dokladů Bulharskem, Kyprem a Rumunskem za rovnocenné jejich národním vízům za účelem průjezdu přes jejich území.

8 – Úř. věst. 2014, C 302, s. 1. Téhož dne byla zveřejněna podobná informace ohledně Kypru, ačkoli tento členský stát vyloučil uznávání víz a povolení k pobytu připojených k cestovním dokladům, které jsou vydány Ázerbájdžánem a Tureckem.

8. Článek 2 písm. j) nařízení č. 261/2004 upřesňuje, že pro účely tohoto nařízení se „ ‚odepřením nástupu na palubu' rozumí odmítnutí přepravit cestující leteckou dopravou, přestože se přihlásili k nástupu na palubu za podmínek stanovených v čl. 3 odst. 2, s výjimkou případu, kdy zde jsou přiměřené důvody odepřít jim nástup na palubu, například zdravotní důvody, důvody bezpečnosti nebo ochrany nebo nedostatečné cestovní doklady".

9. Podle čl. 4 odst. 3 nařízení č. 261/2004, „[j]estliže je nástup na palubu odepřen cestujícím proti jejich vůli, provozující letecký dopravce je neprodleně odškodní v souladu s článkem 7 a poskytne jim pomoc v souladu s články 8 a 9".

10. Článek 15 nařízení č. 261/2004, nadepsaný „Vyloučení zproštění odpovědnosti", ve svém odstavci 1 stanoví, že „[o]dpovědnost vůči cestujícím vyplývající z tohoto nařízení nesmí být omezena ani se jí nelze zprostit, zejména odlišným nebo omezujícím ustanovením v přepravní smlouvě".

Původní řízení, předběžné otázky a řízení před Soudním dvorem

11. D. Z., žalobce v původním řízení, je státním příslušníkem Kazachstánu. Blue Air, žalovaná v původním řízení, je rumunská společnost registrovaná na Kypru v roce 2015, která si v tomto členském státě zřídila hlavní provozovnu.

12. Dne 6. září 2015 se D. Z. dostavil na letiště v Larnace za účelem nástupu na palubu letu žalované do Bukurešti, na který měl potvrzenou rezervaci. Pobyt D. Z. v Bukurešti měl trvat od 6. do 12. září 2015, kdy byl plánován zpáteční let z Bukurešti do Larnaky s jiným leteckým dopravcem. Účelem cesty byla účast D. Z. na dvou zkouškách ACCA (Association of Chartered Certified Accountants), které se měly konat dne 7. září v Bukurešti.

13. V době rozhodné z hlediska skutečností sporu v původním řízení měl D. Z. platný cestovní pas vydaný Kazachstánem a povolení k přechodnému pobytu na území Kyperské republiky, které bylo vydáno v Nikósii dne 15. června 2015 s platností do 6. dubna 2016. Ačkoli to v předkládacím rozhodnutí není výslovně uvedeno, zdá se být nesporné, že toto povolení k pobytu spadalo mezi povolení k pobytu uvedená v příloze III rozhodnutí č. 565/2014[9], která Rumunsko uznává v souladu s čl. 3 odst. 1 písm. b) rozhodnutí č. 5652014.

14. Před plánovaným datem odjezdu do Rumunska D. Z. požádal o vydání vstupního víza do Rumunska, a to elektronickou cestou prostřednictvím internetové stránky ministerstva zahraničních věcí tohoto členského státu. Při vyplňování příslušného dotazníku D. Z. uvedl, že spadá do následující kategorie: „I hold a short-stay issued by Bulgaria, Cyprus or Croatia". Odpověď obdržená od ministerstva zahraničních věcí Rumunska byla v tom smyslu, že neexistuje žádná povinnost opatřit si vstupní vízum, pokud doba jeho pobytu v tomto členském státě nepřesáhne 90 dní v průběhu jakéhokoli období 180 dnů.

15. Poté, co D. Z. dorazil včas na letiště v Larnace, byl podroben kontrole cestovních dokladů ze strany zaměstnanců soukromé společnosti jednající jako zástupce společnosti Blue Air na Kypru. D. Z. měl s sebou a předložil, vedle pasu a kyperského povolení k pobytu, žádost o vízum zaslanou prostřednictvím internetové stránky rumunského ministerstva zahraničních věcí a odpověď, kterou obdržel elektronicky, podle které si nemusel opatřit vízum za účelem vstupu do Rumunska.

9 – Předmětné povolení k pobytu by spadalo do kategorie uvedené pod nadpisem „Povolení k pobytu", první odrážka „Povolení k přechodnému pobytu (zaměstnání, návštěva, studium)" této přílohy.

16. Zaměstnanci, kteří zkontrolovali cestovní doklady D. Z., telefonicky kontaktovali pozemní personál společnosti Blue Air na letišti v Bukurešti, kterému zaslali soubor dokladů, jež předložil D. Z. Odpověď zaměstnankyně Blue Air pracující na letišti v Bukurešti, zaslaná e-mailem, byla následující: „I am sorry but they said that without a visa or a family member residence card, he can't enter Romania" („lituji, ale bylo mi řečeno, že bez víza nebo pobytové karty rodinného příslušníka nemůže dotyčný vstoupit na území Rumunska").

17. S ohledem na tuto odpověď a skutečnost, že by přeprava D. Z. do Rumunska znamenala povinnost společnosti Blue Air okamžitě jej vrátit na Kypr, což by ji vystavilo správním a trestním sankcím, bylo rozhodnuto nepovolit D. Z. nástup na palubu letu, který si rezervoval. D. Z. požádal, aby mu byly v písemné formě sděleny důvody odepření nástupu na palubu letadla, k tomu však nikdy nedošlo. Rovněž je nesporné, že D. Z. neobdržel od rumunských orgánů žádné písemné rozhodnutí, v němž by byly uvedeny důvody odmítnutí povolit mu vstup na rumunské území.

18. D. Z. u předkládajícího soudu žádá náhradu škody za částku zaplacenou za svou zpáteční letenku; storno poplatky za zrušení rezervace hotelu v Bukurešti; poplatky za zkoušky, které kvůli tomu, že z Bukurešti neodletěl, nevykonal; ušlou mzdu, kterou od svého zaměstnavatele neobdržel z důvodu studijního volna na svou přípravu na zkoušky, které měl vykonat v Bukurešti; náhradu nemajetkové újmy z důvodu zbytečné přípravy na zkoušky, jakož i z důvodu další přípravy, kterou musel podstoupit, aby tyto zkoušky znovu vykonal v jiném termínu. D. Z. tvrdí, že k odepření nástupu na palubu letadla žalované, přestože měl všechny nezbytné cestovní doklady v souladu s rozhodnutím č. 565/2014 a navzdory tomu, že obdržel odpověď ministerstva zahraničních věcí Rumunska, podle které nepodléhal žádné vízové povinnosti, došlo při porušení ustanovení tohoto rozhodnutí a smlouvy uzavřené s žalovanou.

19. Společnost Blue Air namítá, že bylo věcí D. Z., aby si opatřil všechna nezbytná vstupní víza vyžadovaná zákony nebo nařízeními, že D. Z. věděl nebo měl vědět, že ve vztahu k Rumunsku existovala vízová povinnost, že rumunské orgány měly diskreční pravomoc neumožnit jeho vstup do státu, pokud nemá vízum, a že žalovaná nemůže být odpovědná za rozhodnutí přijaté rumunskými orgány o odepření vstupu na rumunské území. Společnost Blue Air rovněž odkazuje na všeobecné přepravní podmínky, které jsou zveřejněny na jejích internetových stránkách, které taxativně stanoví, že společnost nenese žádnou odpovědnost za odepření vstupu cestujícího do země ze strany orgánů státu určení, anebo za doklady, které je zákazník povinen mít, anebo za uplatnění zákonů, nařízení nebo směrnic státu určení.

20. Za těchto podmínek položil Eparchiako Dikastirio Larnakas (okresní soud v Larnace) Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je správný takový výklad, podle kterého rozhodnutí č. 565/2014 bezprostředně vytváří právní účinky, a to na jedné straně ve formě práva státních příslušníků třetích zemí nepodléhat vízové povinnosti v souvislosti se vstupem těchto státních příslušníků do členského státu určení a na druhé straně ve formě povinnosti předmětného členského státu určení nevyžadovat toto vízum v případě, že jsou tito státní příslušníci držiteli víza nebo povolení k pobytu, které jsou zahrnuty do seznamu dokladů vzájemně uznávaných na základě rozhodnutí č. 565/2014, které se členský stát určení zavázal uplatňovat?

2) Lze mít za to, že pokud letecký dopravce na letišti členského státu odletu přímo nebo prostřednictvím svých oprávněných zástupců a pověřenců odepře cestujícímu nástup na palubu s odkazem na odmítnutí orgánů členského státu určení povolit jeho vstup do uvedeného státu z důvodu předpokládaného nedostatku u vstupních víz (visa), tak letecký dopravce vykonává funkci a jedná jako odnož předmětného státu (emanation of State), takže se vůči němu poškozený cestující může u soudu členského státu určení dovolávat rozhodnutí č. 565/2014/EU za účelem toho, aby prokázal, že měl právo vstupu bez dodatečného víza, a může požadovat peněžitou náhradu za porušení tohoto práva, a v důsledku toho za porušení jeho přepravní smlouvy?

3) Může letecký dopravce přímo nebo prostřednictvím svých oprávněných zástupců a pověřenců odepřít státnímu příslušníkovi třetí země nástup na palubu na základě rozhodnutí orgánů členského státu určení o odmítnutí vstupu na území uvedeného členského státu, aniž by předtím uvedenému státnímu příslušníkovi vydal nebo doručil písemné a odůvodněné rozhodnutí o odepření vstupu (viz čl. 14 odst. 2 nařízení (EU) 2016/399, dříve článek 13 nařízení (ES) č. 562/2006 [10], který stanoví vydání zdůvodněného rozhodnutí o odepření vstupu), tak aby bylo zaručeno dodržování základních práv, a zejména soudní ochrana práv poškozeného cestujícího (viz článek 4 téhož nařízení)?

4) Musí být čl. 2 [písm.] j) nařízení (ES) č. 261/2004 vykládán v tom smyslu, že je z jeho působnosti vyloučen případ, kdy je cestujícímu odepřen nástup na palubu kdykoli o tom rozhodne letecký dopravce na základě údajně ‚nedostatečných cestovních dokladů'? Je správný takový výklad, podle kterého odepření nástupu na palubu spadá do působnosti nařízení v případě, že je v soudním řízení na základě zvláštních okolností každého jednotlivého případu rozhodnuto, že cestovní doklady byly dostatečné a že odepření nástupu na palubu bylo neodůvodněné nebo protiprávní z důvodu porušení unijního práva?

5) Může být cestující zbaven práva na náhradu škody podle čl. 4 odst. 3 nařízení (ES) č. 261/2004 v důsledku odvolání se na ustanovení o zproštění odpovědnosti nebo omezení odpovědnosti leteckého dopravce v případě údajné nedostatečnosti cestovních dokladů tohoto cestujícího v případě, že je takovéto ustanovení obsaženo v běžných a předem zveřejněných provozních podmínkách nebo v podmínkách poskytování služeb leteckého dopravce? Brání článek 15 ve spojení s článkem 14 téhož nařízení uplatnění těchto ustanovení o omezení nebo zproštění odpovědnosti leteckého dopravce?"

21. V souladu s článkem 23 statutu Soudního dvora předložili písemná vyjádření D. Z., Blue Air, německá, kyperská a nizozemská vláda a Komise. Řeči těchto zúčastněných, s výjimkou společnosti Blue Air, byly vyslechnuty na jednání konaném dne 12. září 2019 u Soudního dvora.

K přípustnosti

22. Blue Air namítá nepřípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, a to zaprvé z toho důvodu, že v rozporu s kyperskými procesními předpisy nebyli účastníci řízení vyslechnuti ohledně druhé a třetí předběžné otázky, zadruhé proto, že předkládající soud neuvedl použitelná ustanovení vnitrostátního práva, a zatřetí proto, že předkládající soud neuvedl veškeré právní a skutkové okolnosti nezbytné pro správné uplatnění unijního práva. Německá vláda má pochybnosti o přípustnosti čtvrté a páté předběžné otázky, jelikož z předkládacího rozhodnutí nevyplývá, že žalobce v původním řízení uplatnil nařízení č. 261/2004.

23. V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury se na otázky týkající se výkladu unijního práva položené vnitrostátním soudem v právním a skutkovém rámci, který tento soud vymezí v rámci své odpovědnosti a jehož správnost nepřísluší Soudnímu dvoru ověřovat, vztahuje domněnka relevance [11] a že Soudní dvůr smí rozhodnutí o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem odmítnout pouze tehdy, pokud je zjevné, že žádaný výklad unijní normy nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také pokud Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny [12]. Tak tomu v projednávané věci není. Pokud jde o relevanci čtvrté

10 – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex) (Úř. věst 2006, L 105, s. 1).

11 – Viz například rozsudek ze dne 10. března 2016, Flight Refund (C-94/14, EU:C:2016:148, bod 40 a citovaná judikatura).

12 – Viz nedávný rozsudek ze dne 10. prosince 2018, Wightman a další (C-621/18, EU:C:2018:999, bod 27 a citovaná judikatura).

a páté předběžné otázky, podotýkám, že i když žalobce v původním řízení neuplatnil nařízení č. 261/2004, jak je výslovně uvedeno v předkládacím rozhodnutí, tak předkládající soud však v předkládacím rozhodnutí uvedl, že kyperské právo mu umožňuje přiznat náhradu škody i v případě, kdy se jí účastník řízení výslovně nedomáhal.

24. Rovněž připomínám, že na základě ustálené judikatury Soudnímu dvoru nepřísluší ověřit, zda předkládací rozhodnutí bylo přijato v souladu s vnitrostátními pravidly upravujícími organizaci soudů a soudní řízení [13].

25. Navrhuji proto, aby Soudní dvůr prohlásil všechny předběžné otázky položené předkládajícím soudem za přípustné.

K věci samé

K první předběžné otázce

26. Podstatou první předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda rozhodnutí č. 565/2014 vytváří přímé účinky v tom smyslu, že na jedné straně přiznává státnímu příslušníkovi třetího státu zahrnutého do seznamu uvedeného v příloze I nařízení č. 539/2001 právo neopatřit si národní vízum za účelem vstupu na území jednoho z členských států, kterému je toto rozhodnutí určeno, pokud má povolení k pobytu uznané tímto členským státem za rovnocenné se svým národním vízem v souladu s čl. 3 odst. 1 písm. b) uvedeného rozhodnutí, a zadruhé, že stanoví povinnost tohoto členského státu umožnit za těchto okolností vstup navzdory absenci tohoto víza.

27. Společnost Blue Air, německá, kyperská a nizozemská vláda na základě v zásadě shodných argumentů navrhují, aby odpověď na tuto otázku byla záporná. Komise má naopak za to, že je třeba odpovědět kladně [14].

28. Jak uvedl Soudní dvůr počínaje slavným rozsudkem Grad, bylo by neslučitelné se závazným účinkem, který rozhodnutím přiznává článek 288 SFEU, „kdyby bylo zásadně vyloučeno, že se dotčené osoby mohou dovolávat povinnosti stanovené rozhodnutím“. V případech, kdy je členskému státu nebo více členským státům uložena povinnost určitého jednání, „by byl oslaben užitečný účinek takového aktu, pokud by jednotlivcům bylo bráněno se jej dovolávat před soudem a vnitrostátním soudům jej vzít v úvahu jako ustanovení [unijního] práva“ [15].

29. Avšak k tomu, aby povinnost uložená rozhodnutím členským státům, kterým je určeno, mohla mít přímý účinek ve vztazích mezi členskými státy a jednotlivci, musí být tato povinnost bezpodmínečná a dostatečně přesná [16]. Přezkum zaměřený na ověření toho, zda jsou tato kritéria splněna, musí být proveden případ od případu, s přihlédnutím k povaze, obecné struktuře a znění ustanovení, které má být u soudu uplatněno [17].

30. Před tím, než bude přistoupeno k takovémuto přezkumu ve vztahu k rozhodnutí č. 565/2014, je třeba se zabývat argumentem německé vlády, podle kterého je možnost přiznání přímého účinku ustanovením tohoto rozhodnutí bez dalšího vyloučena z důvodu skutečnosti, že toto rozhodnutí, které se omezuje na podporu administrativního zjednodušení, nemá za cíl přiznání práv jednotlivcům.

13 – Viz nedávný rozsudek ze dne 10. prosince 2018, Wightman a další (C-621/18, EU:C:2018:999, bod 30).

14 – Ve svých písemných vyjádřeních se žalobce v původním řízení, který na předběžné otázky položené předkládajícím soudem odpověděl souhrnně, zřejmě vyjadřuje ve prospěch přiznání (horizontálního) přímého účinku rozhodnutí č. 565/2014.

15 – Rozsudek ze dne 6. října 1970, Grad (9/70, EU:C:1970:78, bod 5).

16 – Rozsudek ze dne 6. října 1970, Grad (9/70, EU:C:1970:78, bod 9). Viz také rozsudky ze dne 12. prosince 1990, Kaefer a Procacci (C-100/89 a C-101/89, EU:C:1990:456, bod 24), a ze dne 10. listopadu 1992, Hansa Fleisch Ernst Mundt (C-156/91, EU:C:1992:423, bod 13).

17 – Rozsudek ze dne 6. října 1970, Grad (9/70, EU:C:1970:78, bod 6).

31. Tento argument je dle mého názoru třeba odmítnout.

32. Na jedné straně přiznání práv nebo jiného subjektivního právního postavení ve prospěch jednotlivců v důsledku povinnosti uložené členským státům na základě ustanovení rozhodnutí představuje sekundární účinek těchto ustanovení, který se může lišit od cíle skutečně sledovaného rozhodnutím jako celkem [18]. Na druhé straně předpoklad, z něhož vychází argument německé vlády, podle kterého je přímý účinek ustanovení unijního práva nutně spojen s tím, že toto ustanovení přiznává práva [19] jednotlivci, který se tohoto ustanovení dovolává u soudu, je podle mého názoru v judikatuře Soudního dvora popřen.

33. Nechci vstupovat do akademické diskuze ohledně různých deklinací přímého účinku a jeho hranic s jinými pojmy unijního práva, nicméně uvedu pouze to, že Soudní dvůr již dávno uznal, že možnost jednotlivců uplatnit ustanovení unijního práva, které ukládá členským státům povinnosti, nezávisí na tom, zda jeho cílem je přiznat práva jednotlivcům, přinejmenším v případě, kdy je toto ustanovení uplatněno nikoli jako náhrada za vnitrostátní ustanovení, které je s ním v rozporu, ale jako kritérium legitimity ustanovení vnitrostátního práva, rozhodnutí nebo jednání vnitrostátního orgánu [20]. Skutečnost, že ani ustanovení rozhodnutí určeného členským státům, jehož přímý účinek je uplatňován za účelem obrany proti vnitrostátnímu správnímu rozhodnutí, které je s ním v rozporu, ani akt, který jej obsahuje, nemají za cíl přiznat práva jednotlivcům, nemůže být tudíž sama o sobě považována za rozhodující pro účely vyloučení takového účinku [21].

34. S ohledem na výše uvedené je tudíž třeba ověřit, zda rozhodnutí č. 565/2014 ukládá členským státům, kterým je určeno, dostatečně přesnou a bezpodmínečnou povinnost uznávat povolení k pobytu uvedená v čl. 3 odst. 1 písm. b) tohoto rozhodnutí za rovnocenná, pro účely vstupu a přechodného pobytu na jejich území, národním vízům.

35. V projednávané věci se pochybnosti vyjádřené vládami, které předložily vyjádření Soudnímu dvoru, týkají v zásadě podmínky bezpodmínečnosti, a to vzhledem k tomu, že čl. 3 odst. 1 rozhodnutí č. 565/2014 opravňuje, ale nezavazuje, členské státy, kterým je toto rozhodnutí určeno, jednostranně uznávat rovnocennost povolení k pobytu uvedených v písmenu b) tohoto ustanovení se svými národními vízy, a že toto oprávnění je účinné pouze v případě, že se uvedené členské státy rozhodnou předmětné rozhodnutí uplatnit.

36. Účast na režimu jednostranného uznávání, který rozhodnutí č. 565/2014 mělo v úmyslu zavést [22], je tudíž – jak je ostatně výslovně uvedeno v bodě 7 odůvodnění – *dobrovolná*. Kromě toho, ačkoli čl. 2 odst. 3 tohoto rozhodnutí upřesňuje, že pokud se členské státy, kterým je určeno, rozhodnou uplatňovat toto rozhodnutí, uznají všechny doklady uvedené v odstavcích 1 a 2 tohoto článku bez ohledu na členský stát, který doklad vydal, čl. 3 odst. 1 uvedeného rozhodnutí ponechává členským státům, které se rozhodly uplatnit článek 2, jako další alternativu možnost uznávat za rovnocenná národním vízům také doklady uvedené v písmenech a) a b) výše uvedeného čl. 3 odst. 1.

18 – V tomto smyslu viz bod 24 rozsudku ze dne 12. prosince 1990, Kaefer a Procacci (C-100/89 a C-101/89, EU:C:1990:456).

19 – V bodě 35 svých písemného vyjádření německá vláda používá výraz „subjektiv-öffentlichen Rechten“.

20 – Pokud jde o směrnice, viz rozsudky ze dne 19. ledna 1982, Becker (8/81, EU:C:1982:7, bod 25), ze dne 23. listopadu 1977, Enka (38/77, EU:C:1977:190, bod 18), ze dne 19. září 2000, Linster (C-287/98, EU:C:2000:468, body 386 až 39), a z nedávné doby rozsudky ze dne 8. června 2006, Feuerbestattungsverein Halle (C-430/04, EU:C:2006:374, bod 28), ze dne 17. července 2008, Flughafen Köln /Bonn (C-226/07, EU:C:2008:429, bod 33), ze dne 17. listopadu 2011, Aladzhov (C-434/10, EU:C:2011:750, bod 32), a ze dne 5. září 2012, Rahman a další (C-83/11, EU:C:2012:519, bod 25).

21 – Je však nutné, aby měl jednotlivec právní zájem na dodržení povinnosti uložené členskému státu, kterého se lze dovolávat u vnitrostátního soudu.

22 – Viz body 9 a 10 odůvodnění a článek 1 tohoto rozhodnutí.

37. Z ustálené judikatury vyplývá, že ustanovení unijního práva je bezpodmínečné, jestliže ukládá povinnost, která není vázána na žádnou podmínku, ani při svém výkonu nebo ve svých účincích není podmíněna žádným aktem ze strany unijních orgánů nebo orgánů členských států [23].

38. Striktní uplatňování tohoto testu by nevyhnutelně vedlo k tomu, že by ustanovení rozhodnutí č. 565/2014, a zejména jeho článek 3, byla považována za nesplňující požadavek bezpodmínečnosti, který je vyžadován judikaturou.

39. Na jedné straně se totiž zjednodušený režim kontroly osob na vnějších hranicích zavedený tímto rozhodnutím nevztahuje na členské státy, kterým je určeno, pokud s tím tyto členské státy nevysloví souhlas výslovným prohlášením v tomto smyslu [24]. Na druhé straně v případě, že je takový souhlas udělen, není rovnocennost dokladů uvedených v čl. 3 odst. 1 písm. a) a b) tohoto rozhodnutí s národními vízy automatická, ale vyžaduje další výslovné uznání ze strany dotyčného členského státu. Kromě toho má tento členský stát v souladu s čl. 3 odst. 1 možnost vyloučit takovéto uznání v případě, že jsou tato víza a povolení k pobytu připojena k určitým cestovním dokladům. Je tedy nutné konstatovat, že rozhodnutí č. 565/2014 neukládá členským státům, kterým je určeno, bezpodmínečnou povinnost uznávat tuto rovnocennost, ani se účastnit zjednodušeného režimu stanoveného uvedeným rozhodnutím.

40. Nepovažuji však za správné ukončit analýzu na základě tohoto jediného zjištění.

41. Z judikatury Soudního dvora totiž vyplývá, že pouhá skutečnost, že ustanovení unijního práva vyžaduje, *za účelem nabytí účinnosti*, doplnění jiným aktem, nevylučuje, aby pravidlo, které obsahuje, jež stanoví povinnost, která je sama o sobě jasná a přesná, bylo považováno, jakmile se stane závazným pro dotyčný členský stát [25], rovněž za bezpodmínečné pro účely své uplatnitelnosti u soudu jakožto kritérium legality vnitrostátního ustanovení nebo rozhodnutí vnitrostátního orgánu, které je s ním v rozporu [26]. Totéž platí pro situaci, kdy uplatnění takového ustanovení podléhá lhůtě [27] nebo podmínce [28].

42. V případě rozhodnutí č. 565/2014 přistoupení členského státu k režimu stanovenému tímto rozhodnutím – přistoupení, které podle článku 5 tohoto rozhodnutí musí být oznámeno Komisi a je předmětem zveřejnění v Úředním věstníku – obnáší, ve smyslu čl. 2 odst. 3, povinnost uznávat, s výjimkami stanovenými dotyčným členským státem v aktu o přistoupení, všechny doklady uvedené v odstavcích 1 a 2 tohoto článku, aniž by docházelo k rozlišování mezi členskými státy, které je vydaly [29]. Nepovažovat tuto povinnost nejen za jasnou a přesnou, ale také za bezpodmínečnou, *jakmile se dotyčný členský stát rozhodl uplatnit toto rozhodnutí*, s uvedením případných výjimek z uznávání rovnocennosti v mezích stanovených v čl. 2 odst. 3 uvedeného rozhodnutí, představuje podle mého názoru příliš formalistické uplatňování judikatury uvedené v bodě 37 tohoto stanoviska.

43. Analýza se však komplikuje, když přejdeme od článku 2 rozhodnutí č. 565/2014 k článku 3 tohoto rozhodnutí. Jak bylo uvedeno výše, tento článek totiž neukládá členským státům, kterým je rozhodnutí určeno, povinnost, jako je povinnost stanovená v odstavci 3 výše uvedeného článku 2, uznávat rovnocennost veškerých v něm uvedených dokladů s národními vízy, ale ponechává těmto členským státům možnost provést takovéto uznání.

23 – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 23. února 1994, Comitato di coordinamento per la difesa della cava a další (C-236/92, EU:C:1994:60, bod 9), a ze dne 26. října 2006, Pohl-Boskamp (C-317/05, EU:C:2006:684, bod 41).

24 – Viz článek 5 rozhodnutí č. 565/2014.

25 – Viz rozsudek ze dne 10. listopadu 1992, Hansa Fleisch Ernst Mundt (C-156/91, EU:C:1992:423, bod 20).

26 – Tak tomu bylo mimo jiné ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 6. října 1970, Grad (9/70, EU:C:1970:78).

27 – Viz rozsudek ze dne 10. listopadu 1992, Hansa Fleisch Ernst Mundt (C-156/91, EU:C:1992:423, bod 19).

28 – Viz rozsudek ze dne 12. prosince 1990, Kaefer a Procacci (C-100/89 a C-101/89, EU:C:1990:456, bod 27), ve kterém povinnost stanovená v uplatněném ustanovení rozhodnutí č. 86/283 podléhala podmínce vzájemnosti.

29 – V tomto smyslu viz návrh Komise ze dne 21. června 2013; COM(2013) 441 final, s. 3.

44. Lze mít s ohledem na rozhodnutí Rumunska jednostranně uznávat povolení k pobytu uvedená v čl. 3 odst. 1 písm. b) rozhodnutí č. 565/2014, které tento členský stát oznámil Komisi a které Komise zveřejnila v Úředním věstníku, za to, že státní příslušník třetí země, jež je uvedena na seznamu obsaženém v příloze I nařízení č. 539/2001, který má povolení k pobytu, jež spadá mezi povolení k pobytu, která jsou předmětem uznávání, je oprávněn dovolávat se výše uvedeného článku 3, aby zpochybnil legitimitu odmítnutí vstupu do Rumunska ze strany orgánů tohoto členského státu z důvodu, že neměl národní vízum?

45. Podle mého názoru nebrání kladné odpovědi na tuto otázku judikatura uvedená v bodě 37 tohoto stanoviska, ani široký prostor pro uvážení, který čl. 3 odst. 1 rozhodnutí č. 565/2014 ponechává členským státům, kterým je toto rozhodnutí určeno, pokud jde o uznávání rovnocennosti v něm uvedených dokladů.

46. Při bližším posouzení lze totiž konstatovat, že ačkoli je požadavek bezpodmínečnosti pravidla unijního práva pro účely jeho uplatnitelnosti u soudu spojen vztahem nepřímé úměry s prostorem pro uvážení, který mají členské státy [30], Soudní dvůr se často více soustředil na to, jakým způsobem je tento prostor využit, spíše než na jeho rozsah [31], zejména pokud byl uplatněn „přímý dovolatelný účinek“ tohoto ustanovení [32]. Existence většího či menšího prostoru pro uvážení, který předmětné ustanovení ponechává členským státům, tedy zdá se nevede nutně k vyloučení způsobilosti tohoto ustanovení k jeho uplatnění u soudu jako kritérium legitimity ustanovení vnitrostátních právních předpisů nebo aktů či jednání vnitrostátních správních orgánů [33]. Z téhož hlediska, které je spíše materiální než formalistické, Soudní dvůr rovněž upřesnil, pokud jde o ustanovení směrnice, že by nebylo odůvodněné vyloučit právo jednotlivců dovolávat se těchto ustanovení před vnitrostátními soudy poté, co dotyčný členský stát využil diskreční pravomoc (i širokou), kterou má při provádění této směrnice [34].

47. Odpověď na otázku uvedenou v bodě 44 tohoto stanoviska tedy v zásadě závisí na otázce, zda je dotyčný členský stát, jakmile se rozhodl uplatnit článek 3 rozhodnutí č. 565/2014, aniž uvedl výjimky, jak učinilo Rumunsko, povinen uznat rovnocennost dokladů uvedených v odstavci 1 tohoto článku s národními vízy, aniž by se mohl případ od případu rozhodnout, zda k takovému uznání přistoupit či nikoli.

48. Německá a kyperská vláda odpověděly na uvedený dotaz Soudního dvora položený v průběhu jednání záporně. Tuto odpověď však nepovažuji za přesvědčivou.

49. Skutečnost, že je režim zavedený rozhodnutím č. 565/2014 založen na jednostranném uznání tohoto rozhodnutí ze strany států, kterým je určeno, nesmí zastřít skutečnost, že toto rozhodnutí stanoví společná pravidla pro kontroly na vnějších hranicích a že cílem těchto pravidel je zjednodušení kontrol. Bylo by tedy v rozporu s tímto cílem, a v konečném důsledku s užitečným účinkem tohoto rozhodnutí mít za to, že členské státy, které se rozhodly přistoupit k režimu zavedenému tímto rozhodnutím a oznámily toto rozhodnutí Komisi, se od něj mohou v jednotlivých případech odchýlit a zachovat si právo na to, aby na hranicích odepřely vstup státnímu příslušníkovi třetí země uvedené

30 – Soudní dvůr totiž v rozsudku ze dne 12. prosince 1990, Kaefer a Procacci (C-100/89 a C-101/89, EU:C:1990:456, bod 26), uvedl, že ustanovení je bezpodmínečné, pokud neponechává členským státům žádný prostor pro uvážení.

31 – Pokud jde o směrnice, viz například rozsudky ze dne 5. října 2004, Pfeiffer a další (C-397/01 – C-403/01, EU:C:2004:584, bod 105); ze dne 28. června 2007, JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust a The Association of Investment Trust Companies (C-363/05, EU:C:2007:391, body 59 a 60).

32 – Pokud jde o směrnice, viz například rozsudky ze dne 24. října 1996, Kraaijeveld a další (C-72/95, EU:C:1996:404, body 59 až 61), ze dne 19. září 2000, Linster (C-287/98, EU:C:2000:468, body 36 a 37, jakož i stanovisko generálního advokáta P. Légera (C-287/98, EU:C:2000:3, body 73 a násl.), ze dne 7. března 1996, Associazione Italiana per il WWF a další (C-118/94, EU:C:1996:86, body 17 až 26), ze dne 15. května 2014, Almos Agrárkülkereskedelmi (C-337/13, EU:C:2014:328, bod 34); rozsudek ze dne 7. září 2004, Waddenvereniging a Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, Sb. rozh. s. I-7405, bod 66). Viz rovněž stanovisko generálního advokáta Y. Bota ve věci Rahman a další (C-83/11, EU:C:2012:174, bod 81). Pokud jde o rozhodnutí, viz rozsudek ze dne 10. listopadu 1992, Hansa Fleisch Ernst Mundt (C-156/91, EU:C:1992:423, bod 15).

33 – Pokud jde opět o směrnice, viz znovu rozsudky ze dne 17. července 2008, Flughafen Köln/Bonn (C-226/07, EU:C:2008:429, body 33 až 33), a ze dne 6. října 2015, T-Mobile Czech Republic a Vodafone Czech Republic (C-508/14, EU:C:2015:657, bod 53).

34 – Viz rozsudek ze dne 18. října 2001, Gharehveran (C-441/99, EU:C:2001:551, body 39 až 44).

v seznamu obsaženém v příloze I nařízení č. 539/2001, který má jeden z dokladů uvedených v článku 3 rozhodnutí č. 565/2014, jenž byl řádně vydán a je platný, pod záminkou toho, že si neopatřil národní vstupní nebo průjezdní vízum. Takovýto výklad rozhodnutí č. 565/2014 by byl rovněž v rozporu se zásadou právní jistoty, kterou má zveřejnění oznámení členského státu Komisi, provedené podle článku 5 tohoto rozhodnutí, za cíl chránit.

50. Z toho vyplývá, že jakmile dotyčný členský stát oznámil Komisi svůj úmysl uplatňovat rozhodnutí č. 565/2014 a uznávat doklady uvedené v čl. 3 odst. 1 tohoto rozhodnutí za rovnocenné svým národním vízům, má tento členský stát povinnost řídit se přijatým rozhodnutím.

51. Tomuto závěru nebrání bod 7 odůvodnění rozhodnutí č. 565/2014, podle kterého by v důsledku účasti na režimu zavedeném tímto rozhodnutím „členským státům […] neměly být ukládány dodatečné povinnosti nad rámec těch, které jsou uvedeny v [příslušném] aktu o přistoupení [...]“. Účelem tohoto rozhodnutí a zjednodušeného režimu, který toto rozhodnutí zavádí, ke kterému členské státy, kterým je rozhodnutí určeno, přistupují dobrovolně, je zmírnit povinnost, která je stanovena v aktu o přistoupení těchto členských států, systematicky požadovat od státních příslušníků třetích států uvedených v příloze I nařízení č. 539/2001 národní vstupní nebo průjezdní vízum, což snižuje administrativní zátěž, kterou plyne z této povinnosti pro osoby, které již byly podrobeny přísným ověřením ze strany vystavujícího členského státu.

52. Na základě výše uvedených úvah navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na první předběžnou otázku tak, že rozhodnutí č. 565/2014 musí být vykládáno v tom smyslu, že členský stát, kterému je toto rozhodnutí určeno a který se rozhodl uznávat rovnocennost dokladů uvedených v čl. 3 odst. 1 tohoto rozhodnutí se svými národními vízy, aniž stanovil výjimky, a oznámil to Komisi v souladu s článkem 5 tohoto rozhodnutí, nemůže od data zveřejnění tohoto oznámení v Úředním věstníku na hranicích odepřít vstup státnímu příslušníkovi třetí země uvedené na seznamu obsaženém v příloze I nařízení č. 539/2001, který má jeden z dokladů uvedených ve výše zmíněném čl. 3 odst. 1, jenž byl řádně vydán a je platný, pouze z toho důvodu, že nemá národní vízum. Státní příslušník třetího státu, kterému byl za výše uvedených okolností odepřen vstup nebo průjezd přes území tohoto členského státu, se může dovolávat rozhodnutí č. 565/2014 u soudu za účelem napadení legitimity rozhodnutí o odepření.

Ke druhé předběžné otázce

53. Podstatou druhé předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda letecký dopravce, který přímo nebo prostřednictvím svých zástupců na letišti odletu odepře cestujícímu nástup na palubu s odkazem na odmítnutí orgánů členského státu určení povolit jeho vstup z důvodu absence národního víza, musí být považován za odnož členského státu, vůči které se dotyčný cestující může dovolávat ustanovení rozhodnutí č. 565/2014 za účelem získání náhrady škody za porušení přepravní smlouvy. Jinými slovy, Soudní dvůr je vyzván, aby se vyjádřil k možnosti jednotlivce dovolávat se u soudu vůči společnosti, se kterou uzavřel smlouvu o letecké přepravě, povinností uložených členskému státu určení na základě aktu sekundárního práva v oblasti hraničních kontrol, v projednávané věci rozhodnutí č. 565/2014.

54. Již nyní uvedu, že stejně jako nizozemská vláda považuji za obtížné plně pochopit význam této otázky, vzhledem k zásadně smluvní povaze sporu v původním řízení. Společnost Blue Air totiž tím, že odepřela D. Z. nástup na palubu, neposkytla službu, k jejímuž poskytnutí byla povinna na základě přepravní smlouvy uzavřené s D. Z. Otázka, zda je toto jednání způsobilé založit odpovědnost za nesplnění povinnosti a zda na základě tohoto nebo jiného titulu přiznává D. Z. nárok na náhradu vzniklé škody, nemá souvislost s možností D. Z. dovolávat se u soudu vůči společnosti Blue Air povinností uložených Rumunsku na základě režimu zavedeného rozhodnutím č. 565/2014, ke kterému se tento členský stát rozhodl přistoupit.

55. S ohledem na výše uvedené, mám stejně jako všichni zúčastnění, kteří v projednávané věci předložili vyjádření, s výjimkou D. Z., za to, že na druhou předběžnou otázku je třeba odpovědět záporně.

56. Závazná povaha rozhodnutí, na které se zakládá možnost dovolávat se jej u vnitrostátního soudu [35], totiž existuje pouze ve vztahu k členským státům, kterým je rozhodnutí určeno. Rozhodnutí určené členským státům tudíž nemůže samo o sobě zakládat povinnosti jednotlivcům, a nelze se jej tedy jako takového proti jednotlivci dovolávat [36].

57. Ačkoli v bodě 27 rozsudku Farrell [37] Soudní dvůr upřesnil, že jednotlivec se může dovolávat ustanovení sekundárního práva Unie, jež mohou mít přímý účinek, „vůči subjektu nebo entitě, které buď podléhají autoritě či dohledu státu, anebo jsou nadány výjimečnými pravomocemi ve srovnání s těmi, které vyplývají z pravidel použitelných ve vztazích mezi jednotlivci“ [38], tato judikatura se nepoužije na okolnosti sporu v původním řízení.

58. Jak správně uvedla Komise, ani letečtí dopravci, ani jejich zaměstnanci, zástupci nebo pověřenci, kteří ověřují dostatečnost cestovních dokladů na letišti členského státu odletu, nemohou být považováni za osoby pověřené výkonem hraničních kontrol. Tyto subjekty tudíž nemají žádnou pravomoc odmítnout nebo povolit vstup státního příslušníka třetí země na území členského státu určení.

59. Je pravda, že podle čl. 26 odst. 1 písm. b) Úmluvy, podepsané v Schengenu dne 19. června 1990, k provedení Schengenské dohody ze dne 14. června 1985 [39], a směrnice 2001/51 [40], kterou se doplňují a upřesňují podmínky použití tohoto článku, podléhají dopravci, kteří dopravují cizí státní příslušníky na území členských států, zvláštním kontrolním povinnostem [41], a zejména jsou povinni „přijmout všechna opatření nezbytná k tomu, aby se ujistil[y], že cizinec přepravovaný vzdušnou nebo námořní cestou má cestovní doklady požadované pro vstup na území“ členských států. Kromě toho jsou podle odstavce 2 tohoto článku členské státy tvořící schengenský prostor povinny zavést sankce proti dopravcům, kteří vzdušnou nebo námořní cestou přepraví ze třetího státu na jejich území cizince, kteří nemají náležité cestovní doklady [42].

35 – Rozsudek ze dne 6. října 1970, Grad (9/70, EU:C:1970:78, bod 5).

36 – Pokud jde o směrnice, v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. února 1986, Marshall (152/84, EU:C:1986:84, bod 48).

37 – Rozsudek ze dne 10. října 2017 (C-413/15, EU:C:2017:745).

38 – Viz rovněž rozsudek ze dne 12. července 1990, Foster a další (C-188/89, EU:C:1990:313, bod 20).

39 – Úř. věst. 2000, L 239, s. 1; Zvl. vyd. 19/02, s. 3.

40 – Směrnice Rady 2001/51/ES ze dne 28. června 2001, kterou se doplňuje článek 26 Úmluvy k provedení Schengenské dohody ze dne 14. června 1985 (Úř. věst. 2001, L 187, s. 45; Zvl. vyd. 19/04, s. 160).

41 – Kontroly prováděné leteckými dopravci lze rozdělit do tří typů: i) kontroly totožnosti prováděné z obchodních důvodů při odbavení za účelem ověření totožnosti cestujícího, který má letenku vystavenou na jméno, nebo totožnosti osoby, která se prezentuje například jako osoba, která má nárok na určité slevy; ii) kontroly prováděné z bezpečnostních důvodů ve výjimečných případech a za výjimečných okolností, například v případě podezření ohledně chování cestujícího, které by mohlo ohrozit veřejný pořádek nebo bezpečnost ostatních cestujících; iii) kontroly za účelem vyhnutí se sankcím v rámci právních předpisů o odpovědnosti dopravců v případě, že přepravují osoby, které nemají nezbytné cestovní doklady, v tomto smyslu viz odpověď tehdejšího komisaře Vitorina ze dne 5. července 2001 na parlamentní otázku týkající se systematických kontrol totožnosti prováděných před nástupem na palubu společnosti Air France na letišti Charles de Gaulle, dostupná na http://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2001-1486&language=IT.

42 – Věc, ve které byl vydán rozsudek ze dne 4. září 2014, Air Baltic Corporation (C-575/12, EU:C:2014:2155), se týkala uplatnění jedné z těchto správních sankcí litevskými orgány vůči společnosti Air Baltic. Další věc týkající se uplatnění sankce maďarskými orgány vůči společnosti Ryanair v současné době probíhá před Soudním dvorem (viz věc C-754/18, Ryanair Designed Activity Company).

60. Stanovení těchto povinností a sankcí v rámci unijního nebo vnitrostátního práva však neznamená, že by letečtí dopravci, kteří za účelem toho, aby se ujistily, že cestující mají doklady požadované pro vstup na území členského státu určení, kontrolují cestovní doklady cestujících před nástupem na palubu na letišti členského státu odletu, měly být považováni za odnož tohoto členského státu, ani že by tyto kontroly mohly být považovány za „hraniční kontroly“ ve smyslu Schengenského hraničního kodexu [43] nebo že by zaměstnanci, zástupci nebo pověřenci těchto dopravců byli rovnocenní „příslušníkům pohraniční stráže“ ve smyslu tohoto kodexu [44].

61. Jak správně uvedla německá vláda, rozsudek Touring Tours und Travel a Sociedad de Transportes [45] neumožňuje dospět k jinému závěru. Je pravda, že v tomto rozsudku měl Soudní dvůr za to, že kontroly cestovních dokladů, které musí autobusový dopravce zajišťující pravidelný přeshraniční spoj přes vnitřní hranici schengenského prostoru pod hrozbou pokut provádět na základě obecné povinnosti uložené zákonem členského státu a individuálních rozhodnutí přijatých policejním orgánem tohoto státu, musí být považovány za prováděné „na příkaz a pod dohledem“ tohoto orgánu, i když tento dopravce není oprávněn k výkonu veřejné moci. Toto tvrzení však zůstává omezeno na kontext věci, ve které byl vydán uvedený rozsudek, v rámci něhož byl Soudní dvůr vyzván k objasnění toho, zda výše uvedené kontroly spadají do působnosti čl. 21 písm. a) nařízení č. 562/2006, které předcházelo současnému Schengenskému hraničnímu kodexu, a zda představují „výkon policejních pravomocí“ s účinkem rovnocenným hraničním kontrolám. Neumožňuje tedy vyvodit závěry ohledně možnosti považovat letecké dopravce, kteří provádějí kontroly cestovních dokladů před nástupem na palubu, za subjekty nebo entity ve smyslu bodu 27 rozsudku Farrell [46].

62. Z výše uvedených důvodů mám za to, že na druhou předběžnou otázku je třeba odpovědět v tom smyslu, že leteckého dopravce, který přímo nebo prostřednictvím svých zástupců na letišti v členském státu odletu odepře cestujícímu nástup na palubu s odkazem na odmítnutí orgánů členského státu určení povolit jeho vstup z důvodu absence národního víza, nelze považovat za odnož tohoto členského státu, vůči které se může dotyčný cestující dovolávat povinností, jež mají členské státy, které uplatňují rozhodnutí č. 565/2014.

Ke třetí předběžné otázce

63. Podstatou třetí předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda letecký dopravce může, přímo nebo prostřednictvím svých zástupců nebo pověřenců na letišti odletu, odepřít cestujícímu nástup na palubu s odkazem na odmítnutí orgánů členského státu určení, aniž by tyto orgány v souladu s článkem 13 nařízení č. 562/2006 přijaly písemné a odůvodněné rozhodnutí a aniž by toto rozhodnutí bylo sděleno dotčené osobě.

64. Zdá se mi, že také tato předběžná otázka překračuje smluvní rámec, ve kterém se odehrává spor v původním řízení.

43 – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex) (Úř. věst. 2016, L 77, s. 1). Pojem „hraniční kontroly“ je definován v čl. 2 bodě 11 tohoto kodexu jako „kontroly prováděné na hraničních přechodech, aby se zajistilo, že osobám, včetně jejich dopravních prostředků a předmětů, které mají v držení, může být povolen vstup na území členských států nebo jeho opuštění“. V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. prosince 2018, Touring Tours and Travel a Sociedad de Transportes (C-412/17, EU:C:2018:1005, bod 45 a citovaná judikatura), ve kterém Soudní dvůr upřesnil, že hraniční kontroly nepředstavují kontroly cestovních dokladů prováděné dopravci v případě přeshraniční cesty autobusem, pokud jsou prováděny v rámci členského státu, v projednávané věci v rámci toho státu, v němž cestující nastupují do autobusu na začátku přeshraniční cesty a nikoli na „hranicích“ nebo „v okamžiku překročení hranice“.

44 – Pojem „příslušník pohraniční stráže“ je definován v čl. 2 bodě 14 Schengenského kodexu jako „jakýkoliv veřejný činitel, který je v souladu s vnitrostátními právními předpisy přidělen na hraniční přechod nebo na hranice nebo do bezprostřední blízkosti takové hranice a který plní úkoly ochrany hranic v souladu s tímto nařízením a s vnitrostátními právními předpisy“.

45 – Rozsudek ze dne 13. prosince 2018 (C-412/17, EU:C:2018:1005, body 48 a 49).

46 – Rozsudek ze dne 10. října 2017 (C-413/15, EU:C:2017:745).

65. Odmítnutí leteckého dopravce nechat na palubu nastoupit cestujícího, který s tímto dopravcem uzavřel přepravní smlouvu, i když je založeno na rozhodnutí orgánu členského státu určení, podle kterého tento cestující není oprávněn vstoupit na území tohoto členského státu, představuje vždy a v každém případě smluvní jednání. Jak je uvedeno v odpovědi na druhou předběžnou otázku, kontroly cestovních dokladů, které jsou letečtí dopravci povinni provádět na základě unijního nebo vnitrostátního práva, nejsou totiž hraničními kontrolami a odepření nástupu na palubu není srovnatelné s odmítnutím vstupu na území členského státu určení, ačkoli může mít stejné účinky, neboť brání cestujícímu dostat se na uvedené území.

66. Skutečnost, že odepření nástupu na palubu je odůvodněno vůlí leteckého dopravce neporušovat vnitrostátní právní předpisy členského státu určení dotčeného letu v oblasti přistěhovalectví, jelikož by se vystavil sankcím, a to i trestní povahy, kterým by podléhal v případě, že by přepravil cestující bez dokladů požadovaných k překročení hranice tohoto státu, *nemění smluvní povahu* tohoto odepření.

67. Z toho vyplývá, že letecký dopravce se tím, že cestujícímu odepře nástup na palubu, vystavuje vůči tomuto cestujícímu důsledkům vyplývajícím z porušení přepravní smlouvy uzavřené s tímto cestujícím – které musí být posouzeny na základě smluvních ujednání a práva rozhodného pro smlouvu – a dále, jak bude uvedeno níže, důsledkům stanoveným v nařízení č. 261/2004, pokud jsou naplněny předpoklady pro jeho použití.

68. V této souvislosti jsou informace získané od orgánů členského státu určení, jakož i doporučení a stanoviska těchto orgánů ohledně nesouladu cestovních dokladů cestujícího s doklady požadovanými pro vstup do tohoto členského státu, pouze prvky, na jejichž základě letecký dopravce usměrňuje své smluvní jednání, stejně jako prvky, které lze vyvodit z přímého ověření použitelného nařízení a z nahlédnutí do eventuálních databází.

69. V každém případě je třeba uvést, že na rozdíl od toho, co tvrdí společnost Blue Air ve svém písemném vyjádření, nelze mít za to, že D. Z. byl předmětem rozhodnutí o odmítnutí vstupu na rumunské území z důvodu neexistence dokladů požadovaných pro účely překročení hranice tohoto členského státu. Takovéto rozhodnutí mohlo být přijato pouze příslušnými rumunskými orgány v rámci hraniční kontroly provedené ve smyslu kapitoly II nařízení č. 562/2006 – což předpokládalo přítomnost D. Z. na hranici – a v souladu s podstatnými náležitostmi stanovenými v článku 13 uvedeného nařízení. Tím spíše nelze mít za to, jak uvedla společnost Blue Air, že D. Z. bylo přijato „konečné“ rozhodnutí odmítnout vstup na rumunské území z důvodu nedostatečnosti cestovních dokladů požadovaných za tímto účelem, jelikož příslušné rumunské orgány D. Z. nesdělily žádné rozhodnutí v tomto smyslu, a tudíž dotyčný nemohl uplatnit právo na odvolání stanovené v čl. 13 odst. 3 nařízení č. 562/2006.

70. Na základě výše uvedených úvah navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na třetí předběžnou otázku tak, že skutečnost, že se odmítnutí leteckého dopravce nechat cestujícího nastoupit na palubu letu mezi dvěma členskými státy, které nejsou součástí schengenského prostoru, zakládá na informacích, doporučeních nebo rozhodnutích příslušných orgánů členského státu určení dotčeného letu ohledně souladu dokladů, které má cestující, s doklady požadovanými k překročení hranice tohoto členského státu, sama o sobě neumožňuje zprostit leteckého dopravce důsledků, které jsou na základě smlouvy a práva rozhodného pro tuto smlouvu spojeny s neposkytnutím přepravní služby.

Ke čtvrté předběžné otázce

71. Čtvrtá předběžná otázka se týká výkladu čl. 2 písm. j) nařízení č. 261/2004. Podstatou předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda jsou na základě tohoto článku z působnosti tohoto nařízení vyňaty všechny případy „odepření nástupu na palubu“ odůvodněné leteckým dopravcem na základě údajné nedostatečnosti cestovních dokladů, které má cestující, a to i když soudní rozhodnutí určilo, že tyto doklady byly dostatečné a že odepření nástupu na palubu bylo z tohoto důvodu neodůvodněné.

72. V tomto ohledu je třeba připomenout, že čl. 2 písm. j) nařízení č. 261/2004 vylučuje kvalifikaci jako „odepření nástupu na palubu“, a tudíž uplatnění tohoto nařízení pro dvě skupiny důvodů. První se týká nedodržení podmínek stanovených v čl. 3 odst. 2 tohoto nařízení cestujícím. Druhá souvisí s případy, kdy jsou pro toto odepření dány „přiměřené důvody“, „například zdravotní důvody, důvody bezpečnosti nebo ochrany nebo nedostatečné cestovní doklady“ [47]. Důvody uplatněné společností Blue Air pro účely neuskutečnění nástupu D. Z. na palubu, které se týkají stanoviska rumunských orgánů ohledně potřeby národního víza pro vstup do Rumunska, spadají do druhé skupiny důvodů.

73. Soudní dvůr již shledal, v rámci výkladu čl. 2 písm. j) nařízení č. 261/2004 ve světle jeho kontextu a cílů sledovaných právní úpravou, do které spadá, které jsou vyjádřeny v bodech 3, 4, 9 a 10 odůvodnění tohoto nařízení a vyplývají z přípravných prací [48], že pojem „odepření nástupu na palubu“ obsažený v tomto ustanovení „má široký význam vztahující se na všechny případy, ve kterých letecký dopravce odmítne dopravit cestujícího“ [49]. Podle Soudního dvora by byl restriktivní výklad tohoto pojmu v rozporu s cílem nařízení č. 261/2004, kterým, jak je uvedeno v bodě 1 jeho odůvodnění, je zajištění vysoké úrovně ochrany cestujících [50].

74. Bylo by tedy v rozporu s širokým rozsahem přiznaným Soudním dvorem tomuto pojmu, jakož i s cíli sledovanými nařízením č. 261/2004, vykládat výjimku obsaženou v čl. 2 písm. j) uvedeného nařízení, která se týká existence „přiměřených důvodů pro odepření nástupu na palubu“, v tom smyslu, že je dostačující, aby se letecký dopravce dovolal takových důvodů, například nedostatečných cestovních dokladů, za účelem vyhnutí se uplatnění uvedeného nařízení a upření cestujícímu, kterému je odepřen nástup na palubu, práva na náhradu škody stanoveného v článku 7 tohoto nařízení.

75. Jinými slovy, otázka, zda je odmítnutí leteckého dopravce nechat cestujícího nastoupit na palubu kvalifikováno jako „odepření nástupu na palubu“ ve smyslu čl. 2 písm. j) nařízení č. 261/2004, nezávisí na typu důvodů uplatněných k odůvodnění tohoto odmítnutí, ale na opodstatněnosti těchto důvodů. Z toho vyplývá, že může dojít k „odepření nástupu na palubu“ i v případě, že toto odepření bylo odůvodněno důvody týkajícími se dostatečnosti cestovních dokladů, které má cestující, nebo, jak tvrdí společnost Blue Air, stanoviska zastávaného orgány členského státu určení ohledně této dostatečnosti, pokud se ukáže, že jsou uvedená odůvodnění neopodstatněná [51].

76. Nemám však za to, že zjištění neopodstatněnosti důvodů, které leteckého dopravce vedly k odepření nástupu na palubu, je samo o sobě dostačující k závěru ve smyslu uplatnění nařízení č. 261/2004. Odkaz, ve znění čl. 2 písm. j) uvedeného nařízení, na „přiměřenost“ důvodů, které odůvodnily neuskutečnění nástupu na palubu, mě vede k tomu, že unijní normotvůrce měl v úmyslu uložit leteckým dopravcům v zásadě povinnost pečlivosti při posuzování opodstatněnosti těchto důvodů, tudíž nevyloučil možnost, že by pochybení, ke kterému při tomto posouzení došlo, mohlo být ve světle všech relevantních okolností považováno za omluvitelné.

47 – Viz rozsudek ze dne 4. října 2012, Finnair (C-22/11, EU:C:2012:604, bod 29).

48 – Zejména návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů, předložený Komisí Evropských společenství dne 21. prosince 2001 [COM(2001) 784 final].

49 – Viz rozsudky ze dne 4. října 2012, Finnair (C-22/11, EU:C:2012:604, bod 22), a ze dne 4. října 2012, Rodríguez Cachafeiro a Martínez-Reboredo Varela-Villamor (C-321/11, EU:C:2012:609, bod 24).

50 – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 10. ledna 2006 (IATA a ELFAA, C-344/04, Sb. rozh. s. I-403, bod 69), ze dne 22. prosince 2008 (Wallentin-Hermann, C-549/07, Sb. rozh. s. I-11061, bod 18), ze dne 4. října 2012, Finnair (C-22/11, EU:C:2012:604, bod 23), a ze dne 4. října 2012, Rodríguez Cachafeiro a Martínez-Reboredo Varela-Villamor (C-321/11, EU:C:2012:609, bod 25).

51 – V tomto smyslu viz Sdělení Komise, Pokyny pro výklad nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů, a nařízení Rady (ES) č. 2027/97 o odpovědnosti leteckého dopravce v případě nehod ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 889/2002 (Úř. věst. 2016, C 214, s. 5, bod 3.1.1).

77. O tomto svědčí také přípravné práce na nařízení č. 261/2004. Původní návrh Komise sice neobsahoval definici pojmu „odepření nástupu na palubu“, avšak potřeba zavést tuto definici byla vznesena Parlamentem v prvním čtení prostřednictvím pozměňovacího návrhu, který bez dalšího vyjasnění z tohoto pojmu vylučoval „případy, v nichž je nástup na palubu odepřen kvůli nepřístojnému chování, zdravotním nebo bezpečnostním důvodům nebo nedostatečným cestovním dokladům“ [52]. Odkaz na „přiměřené důvody“ pro odepření nástupu na palubu byl zahrnut do dalšího postupu přijímání nařízení, pravděpodobně z podnětu Rady [53], kdy současně došlo k rozšíření rozsahu možných případů neuplatňování nařízení a jejich spojení s kritériem přiměřenosti.

78. Je sice pravda, že Soudní dvůr patrně zahrnuje pod pojem „odepření nástupu na palubu“ ve smyslu čl. 2 písm. j) nařízení č. 261/2004 – a v důsledku toho zařazuje do oblasti působnosti tohoto nařízení – obecně jakékoli jednání, které není přičitatelné cestujícímu [54]. Mám však za to, že upřesnění, která v tomto ohledu učinil Soudní dvůr, je třeba chápat v tom smyslu, že v zásadě pod tento pojem spadá odepření nástupu na palubu, jež nenáleží do sféry cestujícího, nýbrž do sféry dopravce, ale ne takové odepření, které sice není přičitatelné cestujícímu, avšak je třeba jej považovat za přiměřeně odůvodněné ve smyslu výše uvedeného ustanovení.

79. Podle mého názoru však v každém případě zůstává skutečností, že pouze za výjimečných okolností lze odmítnutí nechat cestujícího nastoupit na palubu z důvodů souvisejících s dostatečností cestovních dokladů považovat za přiměřeně odůvodněné, přestože je založeno na pochybení, kterého se dopustili zaměstnanci leteckých dopravců. Jak uvedla Komise ve svém písemném vyjádření, letečtí dopravci mají totiž různé nástroje k ověřování požadavků v oblasti cestovních dokladů a vstupních víz do zemí určení a k vyhnutí se tomu, aby byl cestujícím chybně odepřen nástup na palubu z těchto důvodů, včetně konzultací s orgány veřejné moci dotčených zemí a databáze IATA Timatic.

80. Tyto výjimečné okolnosti podle mého názoru nenastaly v původním řízení, ve kterém se na jedné straně D. Z. přihlásil k nástupu na palubu s doklady požadovanými pro účely vstupu do Rumunska, a to v souladu s rozhodnutím č. 565/2014, a se žádostí o vízum zaslanou rumunskému ministerstvu zahraničních věcí prostřednictvím internetových stránek tohoto ministerstva a jeho odpovědí, v níž se uvádí, že v jeho případě vízum nebylo nezbytné, a na straně druhé se odmítnutí nástupu na palubu ze strany společnosti Blue Air zakládá na údajném rozhodnutí o odmítnutí vstupu přijatém rumunskými orgány. V tomto ohledu uvádím, že ačkoli se zdá, že předkládající soud skutečně vychází z předpokladu, že D. Z. byl předmětem takového rozhodnutí, jak z obsahu předkládacího rozhodnutí, tak z písemného vyjádření předloženého společností Blue Air vyplývá, že jediným prvkem, na kterém se tento předpoklad zakládá, je e-mail zaměstnankyně společnosti Blue Air na letišti v Bukurešti, jehož obsah je uveden v bodě 16 tohoto stanoviska. Společnost Blue Air ve svém vyjádření uvádí svědectví, které již bylo předloženo u předkládajícího soudu, osoby, která kontrolovala cestovní doklady D. Z., z něhož vyplývá pouze to, že tyto doklady byly předány pozemnímu personálu společnosti Blue Air na letišti v Bukurešti a že zaměstnankyně, která měla službu, odpověděla pověřencům společnosti Blue Air na letišti v Larnace, že bez víza nemůže D. Z. do Rumunska vstoupit. Žádná pasáž tohoto svědectví neuvádí, které rumunské orgány takovou informaci poskytly, ani které orgány dotyčná zaměstnankyně konzultovala nebo zda byly těmto orgánům předány cestovní doklady D. Z.

52 – Viz pozměňovací návrh č. 9 navržený v prvním čtení. V rámci odůvodnění tohoto pozměňovacího návrhu Parlament upřesnil, že „[n]ařízení by mělo obsahovat definici ‚odepření nástupu na palubu‘, která zohlední například skutečnost, že absence nebo neplatnost dokladu totožnosti nebo jiné bezpečnostní aspekty představují platné důvody pro odmítnutí cestujících a neměla by být považována za neuskutečněný nástup na palubu“. Viz postoj Parlamentu zaujatý v prvním čtení dne 24. října 2002 (Úř. věst. 2003, C 300E, s. 557). Uvádím, že v pozměněném návrhu nařízení předloženém Komisí (Úř. věst. 2003, 71E, s. 188) přijala Komise pozměňovací návrh Parlamentu a vložila do čl. 2 písm. h) návrhu nařízení definici pojmu „odepření nástupu na palubu“ („odmítnutí nechat cestující nastoupit na palubu letu“), aniž převzala výjimku vloženou Parlamentem.

53 – Znění velmi podobné současnému znění bylo uvedeno v čl. 2 písm. j) společného postoje (ES) č. 27/2003 ze dne 18. března 2003 (Úř. věst. 2003, C 125 E, s. 63).

54 – Viz rozsudky ze dne 4. října 2012, Finnair (C-22/11, EU:C:2012:604, bod 24), a ze dne 4. října 2012, Rodríguez Cachafeiro a Martínez-Reboredo Varela-Villamor (C-321/11, EU:C:2012:609, body 32 a násl.).

81. Na základě všech výše uvedených úvah navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na čtvrtou předběžnou otázku tak, že čl. 2 písm. j) nařízení č. 261/2004 musí být vykládán v tom smyslu, že pod pojem „odepření nástupu na palubu“ ve smyslu tohoto ustanovení spadají případy, kdy cestující na palubu letu nenastoupil kvůli pochybení, kterého se na letišti odletu dopustil pozemní personál leteckého dopravce nebo jeho zástupce či pověřenec při ověřování dostatečnosti cestovních dokladů cestujícího, s výjimkou případu, kdy z veškerých okolností daného případu vyplývá, že navzdory vynaložené péči bylo pochybení nevyhnutelné.

K páté předběžné otázce

82. Podstatou páté předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda je s článkem 15 nařízení č. 261/2004 slučitelné ustanovení o omezení nebo vyloučení odpovědnosti leteckého dopravce v případě odepření nástupu na palubu z důvodů souvisejících s dostatečností cestovních dokladů cestujícího, které je uvedeno ve všeobecných přepravních podmínkách uplatňovaných tímto dopravcem a zveřejněných prostřednictvím jeho internetových stránek.

83. Článek 15 nařízení č. 261/2004 jasně zakotvuje vyloučení vzdání se minimálních práv cestujících stanovených tímto nařízením, jakož i nemožnost odchýlení se od povinností uložených leteckým dopravcům, zejména z důvodu ustanovení o omezení nebo zproštění odpovědnosti obsažených v přepravní smlouvě.

84. Taková ustanovení, jako jsou ustanovení, která jsou obsažena ve všeobecných přepravních podmínkách uplatňovaných společností Blue Air, v rozsahu, v němž vedou k tomu, že cestujícím je upřeno právo na náhradu škody stanovené v čl. 4 odst. 3 nařízení č. 261/2004,v případech odepření nástupu na palubu, které spadají do oblasti působnosti tohoto nařízení ve smyslu jeho čl. 2 písm. j), jsou tudíž s tímto nařízením neslučitelná.

85. Jak jsem uvedl v odpovědi na čtvrtou předběžnou otázku, do oblasti působnosti nařízení č. 261/2004, ve smyslu jeho čl. 2 písm. j), spadá jak případ, kdy k odepření nástupu cestujícího na palubu došlo v důsledku pochybení ze strany personálu leteckého dopravce při posuzování dostatečnosti cestovních dokladů předložených cestujícím, tak případ, kdy bylo o odepření nástupu na palubu rozhodnuto na základě doporučení nebo rozhodnutí přijatých orgány členského státu určení dotčeného letu, jež byla založena na nesprávném posouzení dostatečnosti výše uvedených dokladů pro účely umožnění vstupu cestujícího na území uvedeného členského státu.

86. Z uvedených důvodů mám za to, že na pátou předběžnou otázku je třeba odpovědět v tom smyslu, že článek 15 nařízení č. 261/2004 brání ustanovení o omezení nebo vyloučení odpovědnosti leteckého dopravce v případě odepření nástupu na palubu z důvodů souvisejících s dostatečností cestovních dokladů cestujícího, které je zahrnuto do všeobecných přepravních podmínek uplatňovaných tímto dopravcem a zveřejněných prostřednictvím jeho internetových stránek, pokud uplatňování tohoto ustanovení vede k tomu, že cestujícím je upřeno právo na náhradu škody stanovené v čl. 4 odst. 3 tohoto nařízení v případech odepření nástupu na palubu, které jsou zahrnuty do oblasti působnosti tohoto nařízení ve smyslu jeho čl. 2 písm. j), do kterých spadá odepření nástupu na palubu z důvodu pochybení, jehož se dopustil personál leteckého dopravce při posuzování dostatečnosti cestovních dokladů cestujícího.

Závěry

87. Na základě všech výše uvedených úvah navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky položené Eparchiako Dikastirio Larnakas (okresní soud v Larnace, Kypr) následovně:

„Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 565/2014 ze dne 15. května 2014 musí být vykládáno v tom smyslu, že členský stát, kterému je toto rozhodnutí určeno a který se rozhodl uznávat rovnocennost dokladů uvedených v čl. 3 odst. 1 tohoto rozhodnutí se svými národními vízy, aniž stanovil výjimky, a oznámil to Komisi v souladu s článkem 5 tohoto rozhodnutí, nemůže od data zveřejnění tohoto oznámení v *Úředním věstníku Evropské unie* na hranicích odepřít vstup státnímu příslušníkovi třetí země uvedené na seznamu obsaženém v příloze I nařízení č. 539/2001, který má jeden z dokladů uvedených ve výše zmíněném čl. 3 odst. 1, jenž byl řádně vydán a je platný, pouze z toho důvodu, že nemá národní vízum. Státní příslušník třetího státu, kterému byl za výše uvedených okolností odepřen vstup nebo průjezd přes území tohoto členského státu, se může dovolávat rozhodnutí č. 565/2014 u soudu za účelem napadení legitimity rozhodnutí o odepření.

Leteckého dopravce, který přímo nebo prostřednictvím svých zástupců na letišti v členském státu odletu odepře cestujícímu nástup na palubu s odkazem na odmítnutí orgánů členského státu určení povolit jeho vstup z důvodu absence národního víza, nelze považovat za odnož tohoto členského státu, vůči které se může dotyčný cestující dovolávat povinností, jež mají členské státy, které uplatňují rozhodnutí č. 565/2014.

Skutečnost, že se odmítnutí leteckého dopravce nechat cestujícího nastoupit na palubu letu mezi dvěma členskými státy, které nejsou součástí schengenského prostoru, zakládá na informacích, doporučeních nebo rozhodnutích příslušných orgánů členského státu určení dotčeného letu ohledně souladu dokladů, které má cestující, s doklady požadovanými k překročení hranice tohoto členského státu, sama o sobě neumožňuje zprostit leteckého dopravce důsledků, které jsou na základě smlouvy a práva rozhodného pro tuto smlouvu spojeny s neposkytnutím přepravní služby.

Článek 2 písm. j) nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů, musí být vykládán v tom smyslu, že pod pojem ‚odepření nástupu na palubu' ve smyslu tohoto ustanovení spadají případy, kdy cestující na palubu letu nenastoupil kvůli pochybení, kterého se na letišti odletu dopustil pozemní personál leteckého dopravce nebo jeho zástupce či pověřenec při ověřování dostatečnosti cestovních dokladů cestujícího, s výjimkou případu, kdy z veškerých okolností daného případu vyplývá, že navzdory vynaložené péči bylo pochybení nevyhnutelné.

Článek 15 nařízení č. 261/2004 brání ustanovení o omezení nebo vyloučení odpovědnosti leteckého dopravce v případě odepření nástupu na palubu z důvodů souvisejících s dostatečností cestovních dokladů cestujícího, které je zahrnuto do všeobecných přepravních podmínek uplatňovaných tímto dopravcem a zveřejněných prostřednictvím jeho internetových stránek, pokud uplatňování tohoto ustanovení vede k tomu, že cestujícím je upřeno právo na náhradu škody stanovené v čl. 4 odst. 3 tohoto nařízení v případech odepření nástupu na palubu, které jsou zahrnuty do oblasti působnosti tohoto nařízení ve smyslu jeho čl. 2 písm. j), do kterých spadá odepření nástupu na palubu z důvodu pochybení, jehož se dopustil personál leteckého dopravce při posuzování dostatečnosti cestovních dokladů cestujícího."